

Може ли да наречем братята Кирил и Методий български и славянски просветители

Светослав Диамандиев

В следващите редове ще положа усилия да определя как следва да бъдат наречени Философът Константин и брат му Методий - като основоположници на нова езикова и писмена култура за поданиците на българската корона или техни просветители?

Да изходим от семантиката на понятията култура и просвета.

Култура е според Български тълковен речник (2005) съвкупност от материални и духовни придобивки, създадени от човечеството при неговата общественно-историческа практика, т.е. културата е резултат от съзидателна дейност на хората, в резултат от техните познания и степен на развитие на мисловните им процеси, изобщо или в отделна област.

Просветата, пък, е разпространение на знания и опит, осъществявано чрез образование, обучение и просвещение. Това ще рече, че просветата е пренасяне на културните достижения от създателите до потребителите им.

И още – просвещавам, т.е. давам някому знания, разпространявам култура.

Оценявам същността на делото на Братята като съзидание на нова писменост, основаваща се на нов език и нова азбука. Константин, наречен Кирил и брат му Методий са основатели на една модерна българска духовна култура. Може би читателят ще възроптае против употребената „нова“ българска писменост. Нищо чудно, българската наука е крила и още крие информацията, която, колкото и да е странно, се е съхранила в Сказанието на Черноризец Храбър. От няколкото реда в тази безкрайно ценна за величието на древната българска култура творба се разбира, че българите са имали за своя език самобитна за него азбука, която през 870 г. им е била забранена от василевса Василий I, с указанието да замени изконните български букви с гръцки или латински. Тази практически неизпълнима принуда е била в сила до 893 г. или само 23 години, когато От Бога цесаря Борис I и новия владетел Симеон, са въвели писмеността на Константин Философ и брат му Методий за държавно, църковно, културно и гражданско ползване в България.

В периода между 863 и 866 г. Константин-Философ, Методий и Учениците са превеждали гръцка богослужебна книжнина, за да я представят на папа Николай I, като доказателство, че желаната от техния братовчед и владетел Борис православна църква е готова да осъществява християнския ритуал с една съвременна писменост, различна коренно от гръцката. Докато са били в Българска Морава и гостувайки на българския кан Коцел те пробвали да обучат експериментално група славянчета-моравчета и група българчета от племето на панонските българи на своята писменост, за да разберат доколко добре се приема техният компилативен език, изграден върху езика на българите и от говорите на славяни и траки. То е било изследване за приложимостта на продуктите на тяхното велико творчество. Така че не бих определил проучвателната дейност на Философа Константин и брат му Методий по време на пребиваването им в българската славянска Морава и при българското племе на кан Коцел като просветителска. Тя е по-скоро експериментално-изследователска. На този етап от усилията на българската власт да се приеме християнската догма под юрисдикцията на Апостолическата катедра, превеждането на Светото Писание от гръцки не може също да се дефинира като просветителска работа, защото тя цели демонстрация пред папата,

2 с очакване на неговото одобрение, а не просвещаване на славяните от Българска Морава.

Славистиката е нарекла Братята „просветители”, за да наложи разбирането, че те са разпространявали сред моравците славянска писмена култура, основана на народните говори на солунски славяни. Защото самите Кирил и Методий уж били славяни.

В крайна сметка бих нарекъл с пълна убеденост и достатъчно аргументирано великите Константин Философ - наречен Кирил и брат му Методий създатели на писменост, т.е. език и азбука на ЕДИНЕНИЕТО на БЪЛГАРСКИЯ НАРОД, и в това си качество са ОСНОВОПОЛОЖНИЦИ НА НОВА ЕЗИКОВА И ПИСМЕНА КУЛТУРА на българите.

Ключови думи: култура, просвещение, Кирил, Методий, просветител.

PS молба. Уважаеми читателю, както всеки друг автор, така и аз, бих желал и ще бъда благодарен да получа впечатленията Ви от прочетеното. Това може да се направи на адреса ми diamondsv@abv.bg